

koláž

občasník na podporu záujmov znevýhodnených skupín | máj 2007

na tému postavenie rómskych žien na Slovensku očami rómskej aktivistky [čítaj viac... vieme ako](#) aké je vnímanie postavenia rómskych žien?

[čítaj viac... anketa](#)
[čítaj viac... čo nejde do hlavy](#)

spisovateľovi Emanovi Erdélyimu?
udalosti [čítaj viac... kaleidoskop](#)

editorial

Každý z nás je originál. Skúsme sa zamyslieť nad tým, čo to asi tak znamená. Sme originál v tom, ako vyzeráme, ako sa správame, či v tom, aké máme zamestnanie a koníčky. Komu z nás by sa páčilo, keby sme všetci museli byť iba robotníkmi či iba politikmi? A ako by sme sa cítili, keby nás niekto nútil obliekať sa do rovnošaty iba jednej farby. Našťastie sú to iba hypotézy, ktoré sa nás netýkajú. My máme možnosť a slobodnú voľbu byť rôznorodí a originálni zároveň. Ak sa však zamyslíme nad tým, ako je to s prijímaním a akceptovaním originalnosti názorov, hodnôt, ideálov a celkového spôsobu života, môže nám vyplynúť fakt, že v tom máme isté medzery. Každopádne, keby sme boli všetci rovnakí, neboli by sme výnimoční. Myslím si, že to dostatočne nabáda ku vzájomnému rešpektu bez rozdielu na to, že sme na prvý pohľad iní - ženy či muži, Rómovia či nerómovia a či iba ináč premýšľame o živote.

Lýdia Gabčová
projektová koordinátorka
NOS-OSF

Keby sme boli všetci rovnakí,
neboli by sme výnimoční.

boli sme pri tom

aktívne rómske ženy

Bratislava, 26. a 27. apríl 2007 - Občianske združenie SPOLU so sídlom v Kremnici zorganizovalo dvojdnové stretnutie rómskych aktivistiek. Zámerom stretnutia bolo vymeniť si informácie o súčasných aktivitách, ako aj naviazať potenciálnu spoluprácu do budúcnosti. Medzi účastníkmi boli zástupkyne rómskych materských centier z Detvy a Kremnice, manažérka Roma Participation Officu pri Open Society Institute Budapešť Isabela Mihalache, za iniciatívu Národný kontaktný bod pre rómske aktivistky Lýdia Gabčová a Froukelien Yntema z holandskej organizácie ERGO (European Roma Grassroots Organization), ktorá stretnutie zastrešovala. Prítomná bola aj redaktorka z Roma Press Agency v Košiciach Jarmila Vaňová. Každá prítomná organizácia prezentovala svoje aktivity. Združenie SPOLU prezentovalo projekt Rómska ženská sieť (RŽS). Ide o dvojročný projekt, ktorý má za cieľ vyhľadávať rómske líderky v lokalitách a pripravovať ich na prácu obhajovania záujmov rómskych komunít. Projekt sa momentálne realizuje v dvoch regiónoch. Na východe sú zapojené lokality Ďurkov, Rankovce, Chminianske Jakubovany, Bystrany. Regionálnou tütorkou projektu je Mgr. Inga Lukáčová z Košíc. Na

strednom Slovensku sú do siete zapojené lokality Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica, Detva a Hnúšťa. Regionálnou tütorkou je Mgr. Jana Luptáková z Detvy.

Medzi realizované a plánované aktivity RŽS patrí príprava kampaní k voľbám, osvetové a kultúrne akcie, kurzy PC a cudzích jazykov, príprava spoločného charitatívneho projektu, zorganizovanie osláv Dňa Rómov, príprava partnerstiev s inými organizáciami ako Únia žien Slovenska, Červený kríž a pod. Rómske aktivistky sa uzniesli na prijatí dohody o spolupráci a partnerstve v rôznych spoločných iniciatívach.

Viac informácií o aktivitách Združenia SPOLU na stránke www.spolu-slovakia.sk. (lg)

pokračovanie na 3. strane

Ako vnímate postavenie rómskych žien?

anketa

Zuzana Gáborová,
právnička, kancelária Verejného ochrancu práv v Brne, ČR

„Postavenie rómskej ženy sa postupne, ale stále veľmi pomaly emancipuje, či už ide o oblasť vzdelávania, zamestnania alebo aktivít vo verejnom živote. Rómska žena potrebuje na svoju realizáciu viac podpory zo strany rodiny i verejnosti. Chýba mi aj verejná debata na tému diskriminácia žien ako takých, bez ohľadu na ich národnostnú či etnickú príslušnosť. V súčasnosti sú ženy stále diskriminované. Rómske ženy to v tomto ohľade majú ešte náročnejšie, pretože práve ich pôvod ich často znevýhodňuje.“

Vlado Rafael,
programový konzultant, Nadácia otvorenej spoločnosti, Bratislava

„Postavenie rómskych žien závisí najmä od štruktúry viacgeneračných rodín, ktoré sa nachádzajú v sociálne izolovaných komunitách. Zdá sa však, že nízky vek prvoroďčiek, preberanie sociálnych rolí a následných rodinných povinností, ktoré prináležia „dospelým“ je úzko porovnateľné so životom viacgeneračných rodín majoritného obyvateľstva za prvej Československej republiky. Možno tu preto hovoriť skôr o akomsi „fázovom posune“. Jednoducho povedané, zdravú feminizáciu vidím skôr v prirodzenej spoločenskej integrácii a premene týchto „veľkorodín“ na rodiny „nukleárne“ – dnešné.“

Denisa Havrlová,
novinárka, Romano lil nevo, Prešov

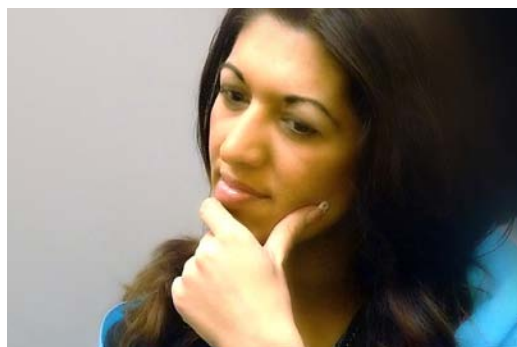
„Prečítanie knihy „O čem sní ženy“ od Olgy Sommerovej ma prinútilo zamyslieť sa nad tým, ako som dovtedy vnímala seba a ženy ako také. Kniha hovorí o pocitoch a problémoch poslušných žien, ktoré žijú v patriarcháte svojich machistov. Každý z nás predsa pozná typické – nedela, žena varí obed a muž z obývačky pokojne zakričí: „Miláčik, kedy už budeme jest?“ Myslím si, že je potrebné, aby sa ženy naučili nebať rozprávať o svojich problémoch a pocitoch. Dajme o sebe vedieť a nerozdeľujme sa na rómske a nerómske. Aj podľa Olgy S. „Žena, to znie hrdo.“

vieme ako

postavenie rómskych žien na Slovensku očami rómskej aktivistky

Existuje viacero faktorov, ktoré je nevyhnutné pomenovať, ak sa máme vyjadrovať k postaveniu a role rómskej ženy. Ten prvý pojednáva o tom, že nemožno analyzovať či inak identifikovať rolu ženy bez toho, aby sa opomínala základná rodinná jednotka. Druhý faktor hovorí o tom, že nemožno očakávať, že popis roly rómskej ženy sa v základných princípoch bude výrazne odlišovať od roly nerómskej ženy. V tomto kontexte ale nie je možné zovšeobecňovať rolu rómskej ženy, pretože je nevyhnutné reflektovať rôzne externé a interné vplyvy podmienujúce nielen jej rolu, ale aj celkové postavenie. A to nielen v rovine porovnávaní rómskych a nerómskych žien, ale i medzi Rómkami samotnými. V mnohých i súčasných materiáloch je explicitne postavenie rómskej ženy previazané na popis rodinných väzieb, detí, muža a zvykové normy. Rozsah vplyvu tradícií by mohol byť primeraným indikátorom, ale len pre určitú skupinu rómskych žien, na základe ktorého by bolo možné odhadnúť mieru rodovej nerovnosti. Mám na mysli ženy/dievčatá z rómskych komunít, kde sa zreteľnejšie prejavujú prvky patriarchálneho správania než u žien/dievčat žijúcich integrované. Avšak úsilie trvalo uplatňovať princípy rodovej rovnosti predpokladá zabezpečenie adekvátnych podmienok pre štandardný rodinný a komunitný život. Ak je rodina trvalo vystavená sociálnemu vylúčeniu, alebo je týmto javom ohrozená, znižujú sa predpoklady pre existenciu rovnakých príležitostí. Rómske ženy sú v dôsledku rastúcej zodpovednosti za rodinu, domácnosť, výchovu, starostlivosť, či zabezpečovania financií pod permanentným tlakom a v porovnaní s mužmi sú viac ohrozené vplyvom, ktoré porušujú tzv. tradičné hodnoty „ROMIPĚN-u“ (rómsstva), napr. úžera, obchodovanie s ľuďmi (žobranie, prostitúcia). Aj preto realizácia cielených programov plní svoj zástoj, pričom efektivitu je možné dosiahnuť kontinuálnou nadväznosťou na ďalšie systémové kroky. Keďže prax ukazuje, že muži väčšmi podliehajú stereotypnému vnímaniu postavenia svojich manželiek, partneriek, dcér, sestier, nesporne dôležitým momentom je zapojiť ich do tohto procesu. Nie každý muž chápe a uznáva zmysel rôznych iniciatív, smerujúcich k rómskym ženám, podporujúcich rozvoj

Rómska aktivistka Andrea Bučková bola za Slovensko nominovaná na Cenu za odvalu ženy, ktorá zmenila svoj život alebo životy iných ľudí. Cenu udeľuje ministerka zahraničných vecí USA Condoleezza Rice. Veľvyslanec USA na Slovensku Rodolphe Meaker Vallee usporiadal koncom marca 2007 na jej počesť slávnostný obed, na ktorom sa zúčastnili viaceré osobnosti slovenského spoločenského života. Zo Slovenska kandidovalo na nomináciu spolu 15 žien. Do užšieho výberu sa ich dostalo deväť, z ktorých bola nakoniec nominovaná Andrea Bučková.

ich osobnosti zručnosťami, vedomosťami, informáciami, ktoré im umožňujú obhajovať a presadzovať svoje práva, aj preto nedoceňuje ich význam. Nedostatok informácií a nevedomosť sú silnými artiklami, ktoré podporujú vznik obáv, povedzme zo zmeny postojov, myslenia samotných žien, alebo obáv z nepriamej podpory negatívneho obrazu - vnímania Rómov širšou spoločnosťou, len pretože sú špecificky zamerané na rómske obyvateľstvo, napríklad na rómske ženy.

Andrea Bučková
riaditeľka odboru metodiky a koordinácie regiónov
Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity

čítaj viac... **editorial**

boli sme pri tom

aktívne rómske ženy, komunitné plánovanie čítaj viac...

čo nejde do hlavy

spisovateľovi Emanovi Erdélyimu? čítaj viac...

kaleidoskop udalostí čítaj viac...

kaleidoskop

pozvánky

28. máj - 02. jún 2007
Svetový festival rómskej hudby Khamoro 2007 v Prahe. Viac informácií na www.khamoro.cz

8. jún 2007

Nadácia Pontis - seminár pre mimovládne organizácie zameraný na zvyšovanie zručností v oblasti finančného plánovania a riadenia finančných tokov. Viac informácií na www.nadaciapontis.sk

grantové uzávierky

25. máj 2007
Pomôžeme vám rozprestrieť krídla. Podpora originálnych nápadov na rôzne voľnočasové aktivity pre ľudí s hendikepom. Viac informácií na www.kontoorange.sk

15. jún 2007

Rómsky pamätný univerzitný štipendijný program ponúka rómskym študentom VŠ, ktorí spĺňajú stanovené kritériá, štipendia na ak. r. 2007/2008. Viac informácií na www.osf.sk

25. jún 2007

Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce, zlepšenie zamestnateľnosti skupín ohrozených sociálnym vylúčením. Viac informácií na www.fsr.sk

Stáž pre mladých Rómov v Európskom parlamente

Európsky parlament ponúka dvojmesačnú platenú stáž pre mladých rómskych profesionálov v období január 2008 až júl 2009. Viac informácií na: <http://www.orgovanova.vlada.gov.sk/index.php?ID=3633>

zaujímavé webové stránky

Portál Nadácie Pontis. Vyhľadanie kategórií - Organizácie, Projekty, Produkty a služby, Grantové schémy a iné. www.ideaxchange.sk

Portál OZ C.A.R.D.O. Informácie o dobrovoľníckych aktivitách na Slovensku i v zahraničí. www.dobrovolnictvo.sk

Predčierom som bol čakať mamu na autobusovej stanici. Bolo pol jedenástej a betónová stanica bola pustá a hrozivo neosobná. V hlave sa mi vynoril obraz, ktorý som si pred mesiacom priniesol z afrického Kamerunu - stanica, na ktorej vám čakanie na posledný autobus spríjemňuje vôňa pečeného mäsa, rýb a kukurice, tanec pouličných predavačov pri stánku s vrieskajúcou hudbou, búdka s veselým krčmárom, ktorý má super vychladené pivo aj limonády a pobavíte sa aj s chlapíkom, ktorý má na ruke zavesených dvesto hodínok za dobrú cenu. Jednoducho poctivé ľudské služby dovedy, kým naokolo nejakí ľudia sú. Tu, na tejto stanici, som namiesto nich našiel sliedňajúce chladné automaty na coca-coly. Čo mi na tom nejde do hlavy?

To, že si za to môžeme v tejto našej civilizovanej Európe sami. Témou tohoto roka je rovnosť šancí. OK. Dokážem si predstaviť, že každý z tých kamerunských predavačov by okamžite menil

boli sme pri tom

komunitné plánovanie

Organizácie, ktoré sú zapojené do projektu Každý z nás je originál (pôvodný názov Sme si rovní) absolvovali dvojdňový seminár na tému Komunitné (kooperatívne) plánovanie (KP). Tréning sa konal v Lučenci v dňoch 19.-20. apríla 2007, v priestoroch OZ CESPOM. Cieľom KP je definovanie potrieb v komunitách a takisto rôznych kľúčových hráčov - starostovia obcí, riaditeľ školy a iní. V ich kompetencii je riešenie problémov a na ňom sa môžu podieľať i ostatní občania, zástupcovia MNO, dobrovoľníci a pod. Zámerom projektu je realizovať komunitné plánovanie vo vybraných lokalitách do septembra 2007. Výsledkom by mali byť konkrétne lokálne občianske iniciatívy so záujmom riešenia vecného problému. KP sa dá uplatniť napríklad v prípade riešenia problémov súvisiacich s bývaním Rómov v danej komunite, so záškoláctvom detí, splácaním dlhov a pod. Vízia vyriešenia problému sa tak stáva silným motivačným činiteľom a spoločným záujmom všetkých zainteresovaných, aj tých, ktorí pôvodne chápali tento problém ako niečo, čo sa ich netýka. Školenie viedli lektori z Partners for Democratic Change Slovakia, ktorí KP takisto uplatňovali vo svojich predchádzajúcich projektoch. Zoznam prítomných MNO, ktoré sa zapojili do

čo mi nejde do hlavy

čakanie na autobus

za pohodlie byť nezamestnaný u nás, pretože to hlavné, prečo pracuje vo dne, v noci je, že mu nič iné neostáva, aby prežil. Zároveň si však dokážem predstaviť, že keby sa mu podarilo dostať na tú našu autobusovú stanicu, ten stánok by si tam otvoril. Nevedel by sa totiž pozeráť, ako tam unikajú skvelé šance na zárobok. V čom je však problém? V systéme, ktorý nás naučil nakupovať iba v oficiálnych obchodoch, spoliehať sa na štátne kontroly a úradne vydané povolenia, podozrievať všetko, čo sa vymyká naučenému štandardu. Preto mi kebab nerobí turek, ale tlstý podnikateľ v stánku. Preto mi čakanie na autobus nespríjemňuje rómska veštica alebo jej spevavé deti. Pretože ak by sa mali zaradiť do tohto nášho systému, museli by na to mať prinajmenšom registračnú pokladnicu. A čo je ešte ťažšie, museli by prelomiť podozrievavosť, že robia niečo nekalé u nás, čakajúcich na autobus. Asi nedokážeme každého Slováka poslať aspoň na chvíľu do sveta, aby na vlastnej koži pocítil rozdiel medzi dobrým a zlým kebabom a pochopil, že jeho strach z iných národností stojí len na jeho nevedomosti. A na tej smutnej stanici na to asi nepríde.

Eman Erdélyi

spisovateľ a kreatívny riaditeľ reklamnej agentúry

procesu KP.

OZ Cespom, Lučenec

Komunitné centrum menšín, Veľký Krtíš
Združenie mladých Rómov, Banská Bystrica

Nádej deťom, Banská Bystrica

Kultúrne združenie Rómov Slovenska, Banská Bystrica

Osvetové centrum Rómov, Nové mesto nad Váhom

OZ Komunita - miesto pre každého, Kežmarok

Centrum komunitného rozvoja, Košice

OZ Nová cesta, Michalovce

Ich partneri:

Poradňa pre občianske a ľudské práva, Košice

OZ Trival, Košice

OZ Hviezda a Kežmarský hlas, Kežmarok

OZ Drahňovská budúcnosť, Drahňov

OZ Mladí ľudia z Pavloviec, Pavlovce nad

Uhom

(lg)

čítaj viac... editorial boli sme pri tom

aktívne rómske ženy, komunitné plánovanie [čítaj viac...](#)

vieme ako

na tému postavenie rómskych žien na Slovensku

očami rómskej aktivistky [čítaj viac...](#)

anketa aké je vnímanie postavenia rómskych žien? [čítaj viac...](#)